Høvlebænk på HCA Symposion d. 4.2.2021 om udviklingsprojekt på vej:
EVENTYRLIGE LEGEFÆLLESSKABER
- inspiration fra H.C. Andersen til alverdens børnehaver

Gitte Bergstedt Bork (oplægsholder)
Pædagog og cand.mag.pæd.
Freelancekonsulent og underviser
Tlf. 60883658
E-mail: mail@lege-og-relationspraksis.dk
www.lege-og-relationspraksis.dk

Benedicte Riis (opponent)
Lærer og cand.phil. i musik
Stifter af Tante Adante
Tlf. 50206686
E-mail: tanteandantegogo@hotmail.com
www.teachandlearnwithhca.com

I samarbejde med: LEARN FOR LIFE

Tlf.: 25301090
E-mail: info@learnforlife.dk
www.learnforlife.dk

Uddrag fra pædagogisk grundlag for projektet

- Legen og børnenes perspektiver som grundlæggende i den pædagogiske praksis (Dagtilbudsloven §7, 2019)
- Legende, udforskende og samskabende pædagogisk tilgang
- At styrke kvalitet i samspil og relationer med og mellem børnene (Nielsen, Tiftikci & Larsen 2013, s. 46)
- At styrke det pædagogiske personales legedeltagelse, så alle børn får mulighed for at være betydningsfulde deltagere i legefællesskaber (Bork 2020)
- Dannelse og livsduelighed (Hammershøj 2017)
- Centrale livstemaer, valg og dilemmaer i livet og i eventyrene (Bom 2019) fx 'At opleve sig lille i den store verden', 'Tryghed ⇔ mod'

Eventyrlige pædagogiske lege- og læringsmiljøer

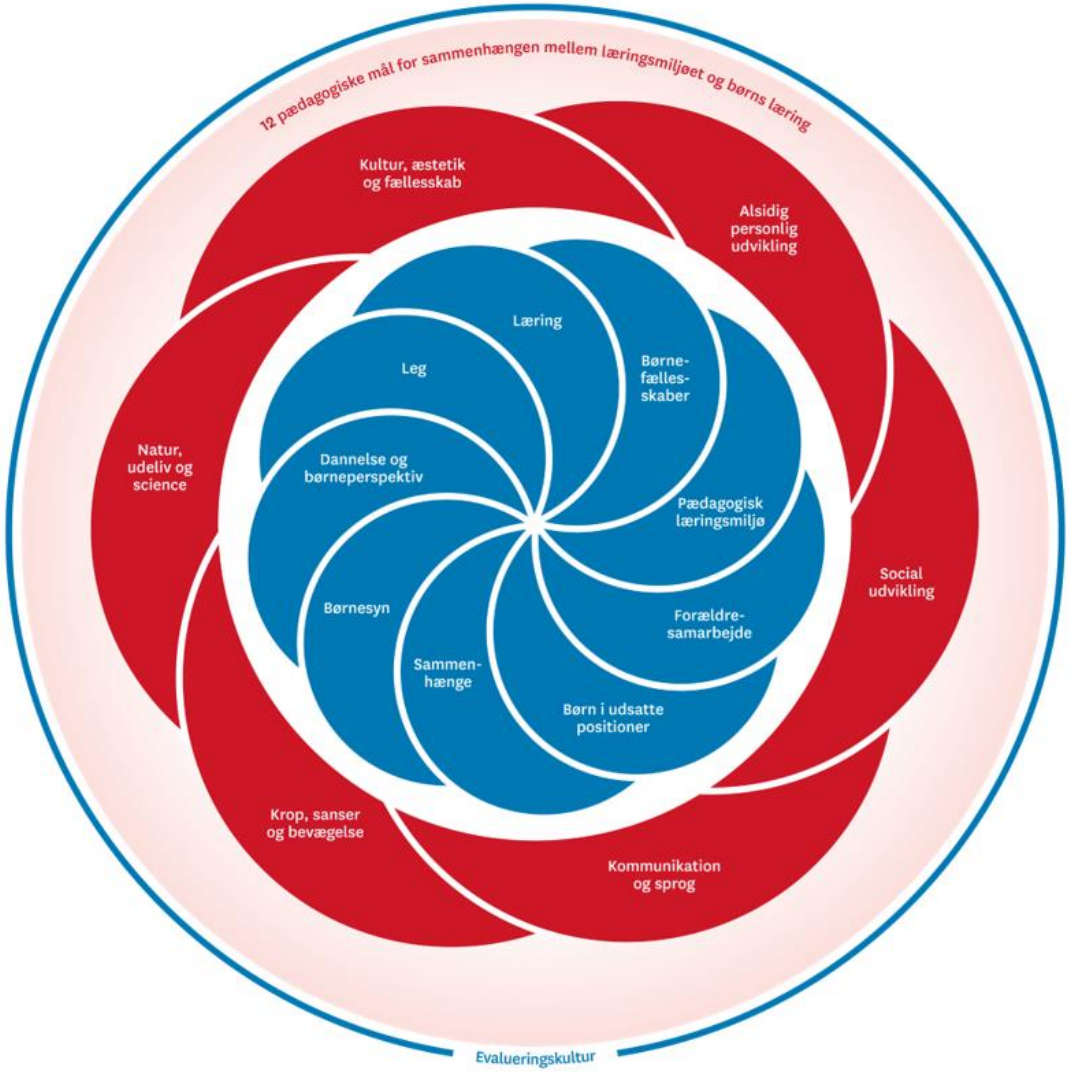

https://www.emu.dk/sites/default/files/2019-03/7044%20EVA%20SPL%20Publikation_web_1.pdf s. 13

Kendetegn for legende oplevelser v/Legofonden

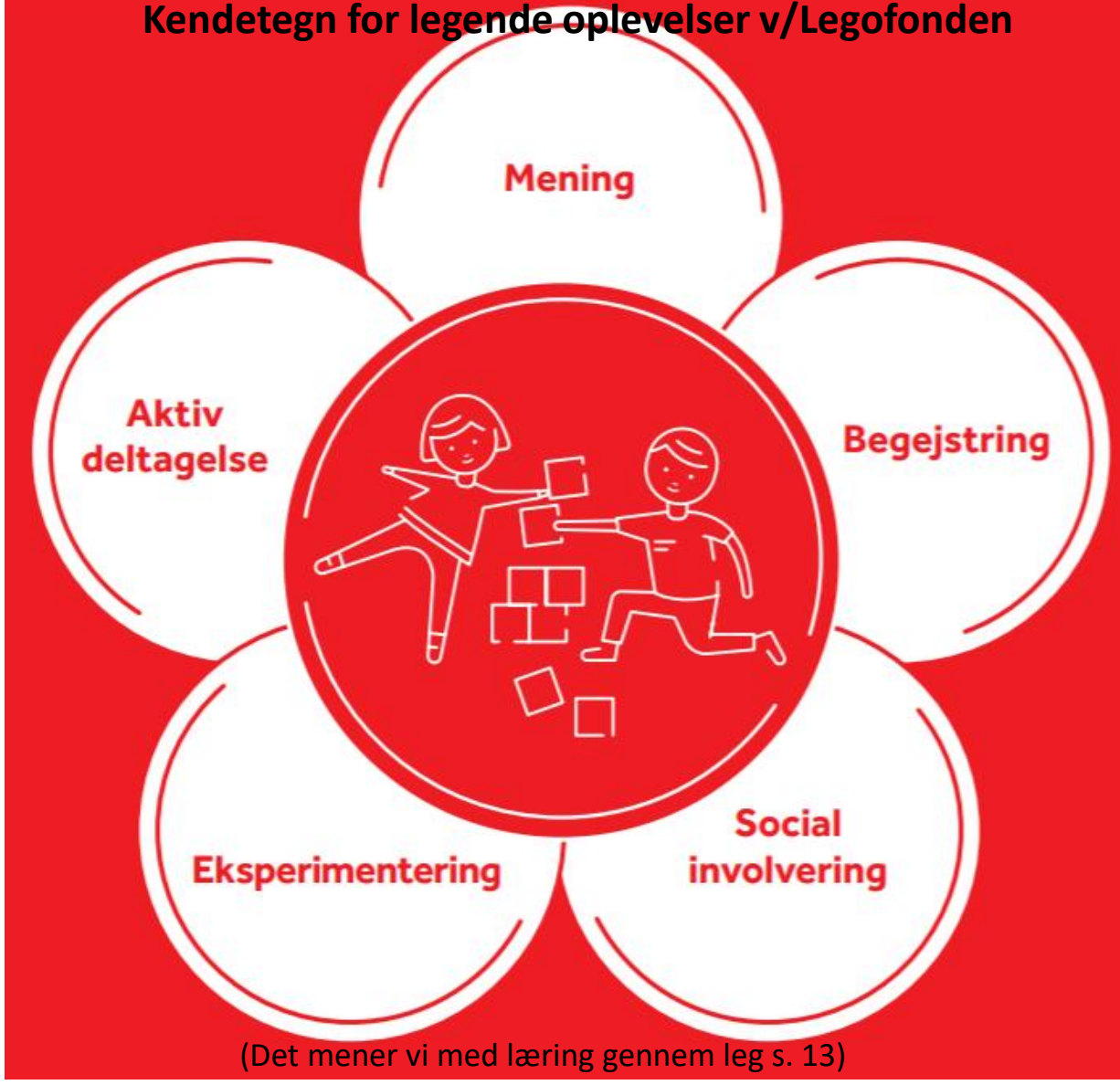

(Det mener vi med læring gennem leg s. 13)

Leg og børnenes perspektiver som grundlæggende i den styrkede pædagogiske læreplan

https://www.emu.dk/sites/default/files/2019-03/7044%20EVA%20SPL%20Publikation_web_1.pdf

§7: Formål: Dagtilbud skal fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem trygge og **pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen er grundlæggende**, og hvor der tages **udgangspunkt i et børneperspektiv** (s. 7)

(s. 31)

Når det pædagogiske personale i dagtilbud målrettet arbejder med børnenes læring […] skal den pædagogiske tilgang være baseret på en **legende og eksperimenterende tilgang**, for at læringens indhold og form giver mening for børnene (s. 20)

(s. 43)

Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at alle børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for alle børn (s. 18)

(s. 4)

Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud. Legen er også grundlæggende for børns sociale og personlige **læring og udvikling**, og legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet (s. 18)

Legemodellen for det pædagogiske personales valg af positioner i legefællesskaber v/Gitte Bork:

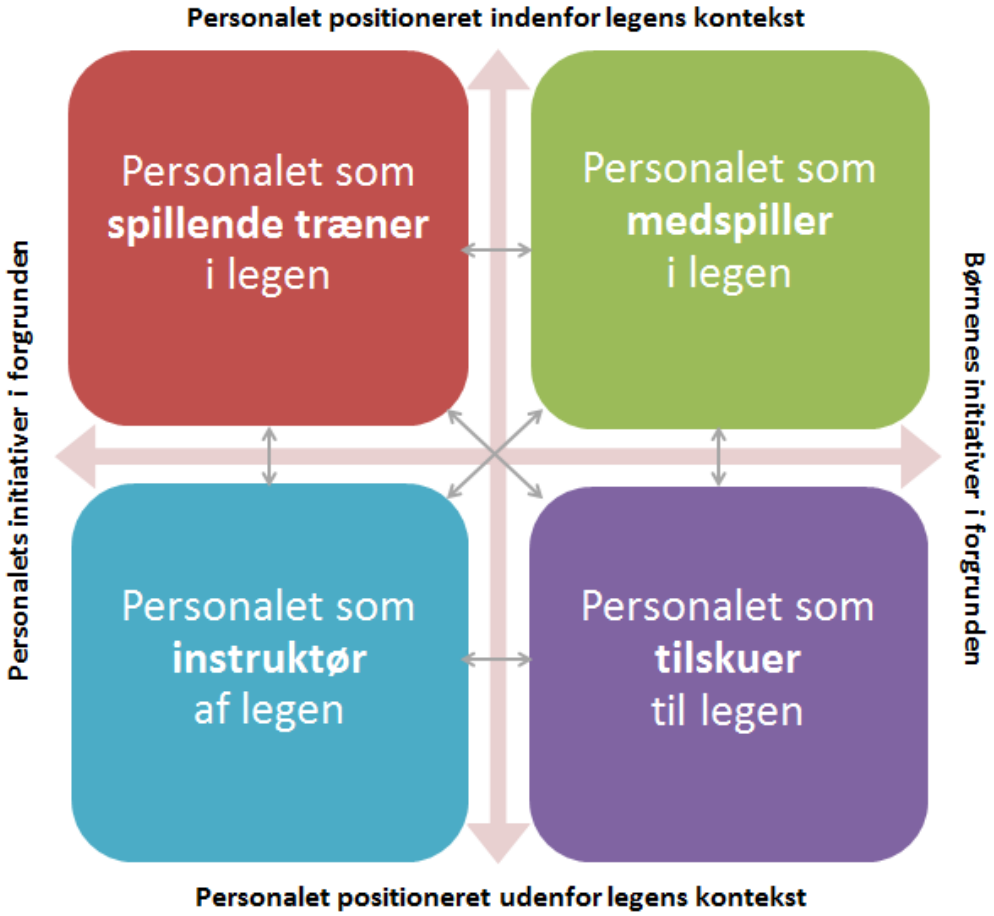

(Bork 2015, s. 59)

Instruktør af legen:

Personalets initiativer er i forgrunden - Personalet deltager ikke i legen

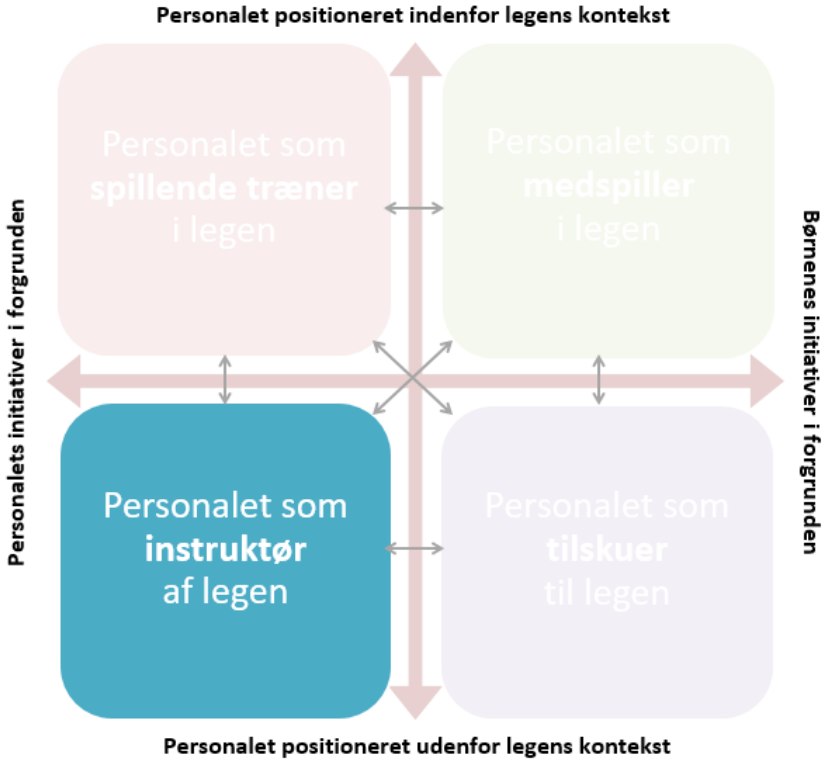

Spillende træner i legen:

Personalets initiativer er i forgrunden - Personalet deltager i legen

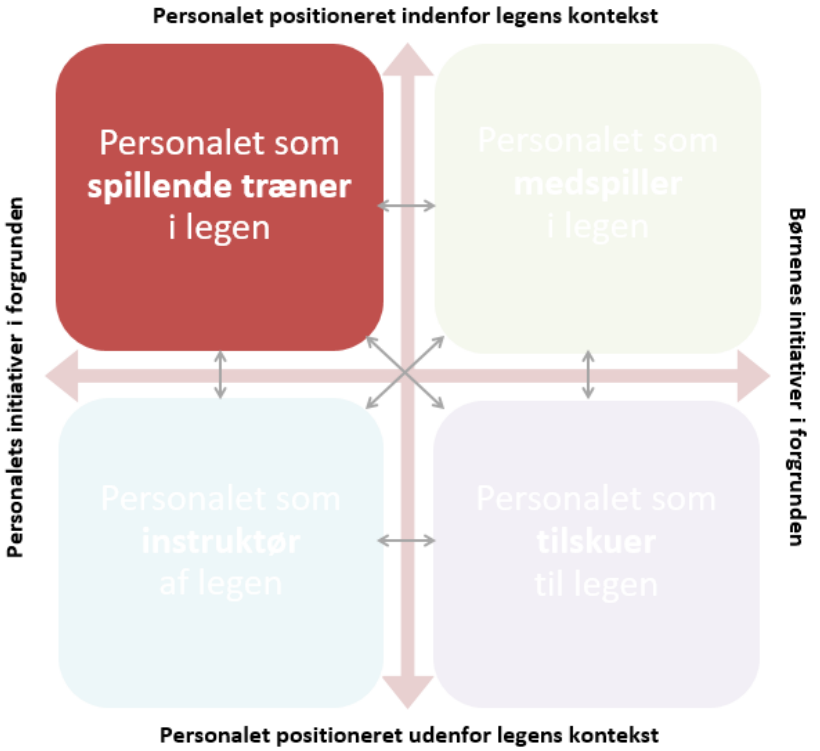

(Foto fra avisartikel: https://www.midtjyllandsavis.dk/artikel/866728ec-61bf-4542-81e6-c0dd961863c0/)

Medspiller i legen:

Børnenes initiativer er i forgrunden - Personalet deltager i legen

(Foto fra video: Børns leg. https://www.kp.dk/visuel-paedagogisk-grundbog/)

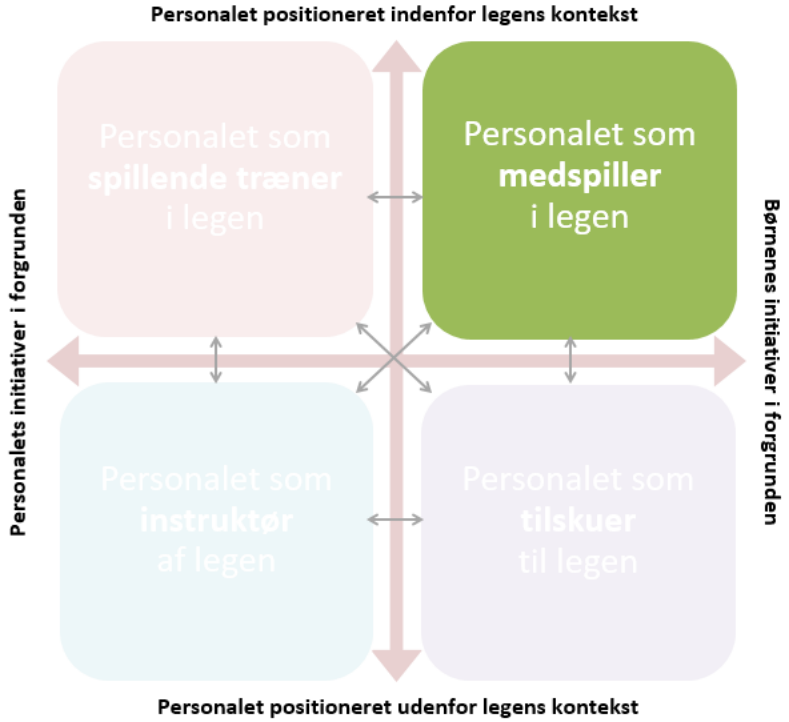

Tilskuer til legen:

Børnenes initiativer er i forgrunden - Personalet deltager ikke i legen

(Foto fra video: Børns leg. https://www.kp.dk/visuel-paedagogisk-grundbog/)

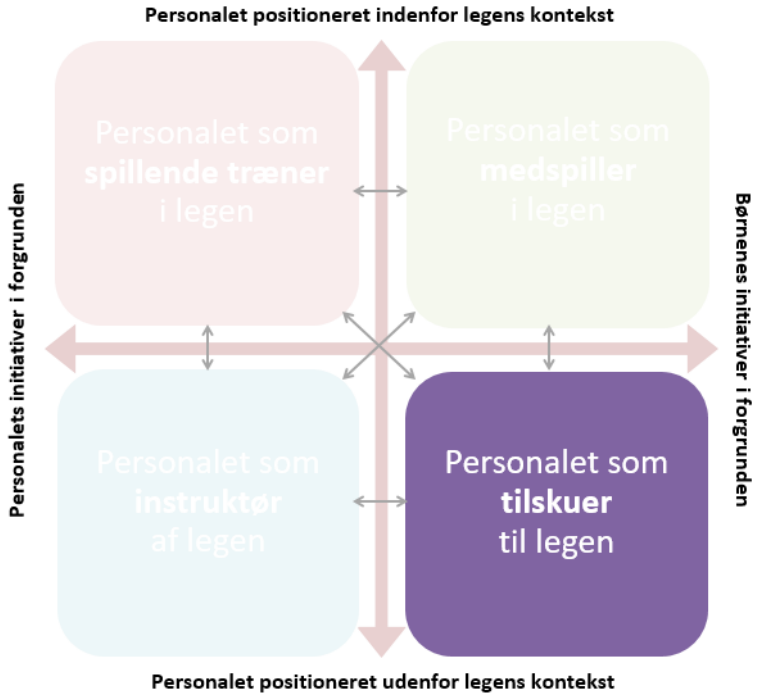

Legemodellen for det pædagogiske personales valg af positioner i legefællesskaber v/Gitte Bork:

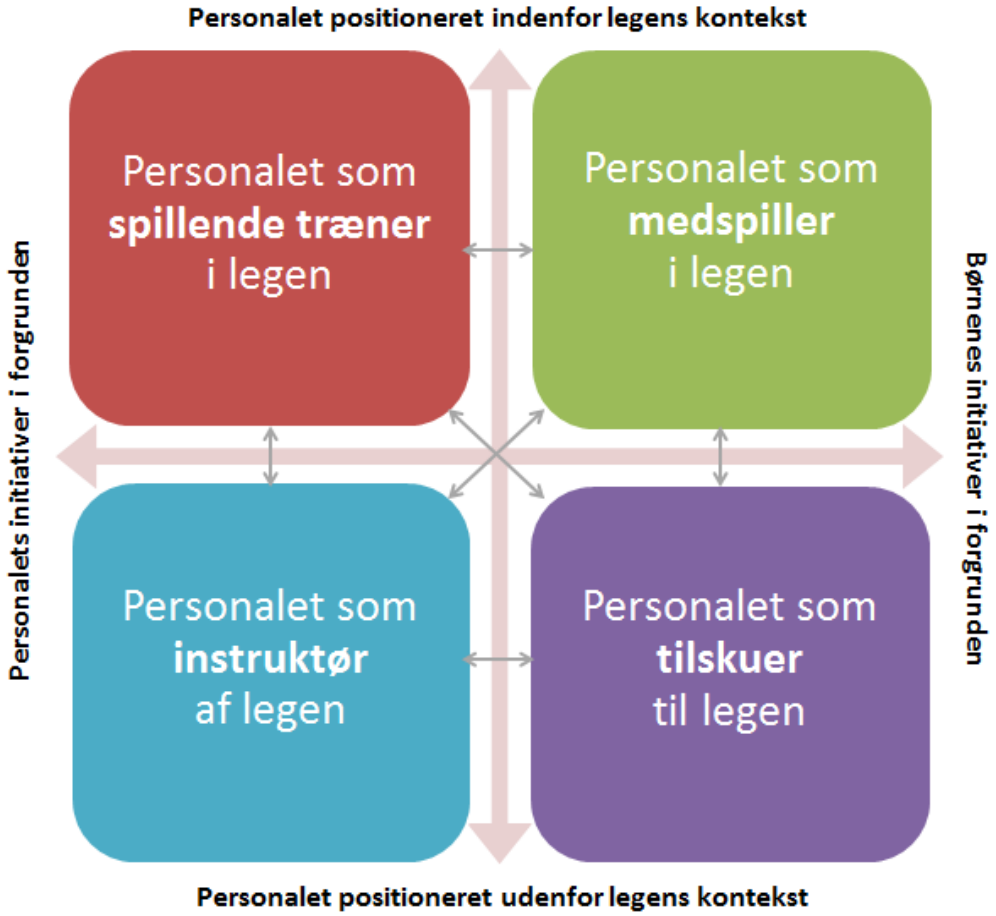

(Bork 2015, s. 59)

> ”Alle de fire valg af positioner har værdi i forhold til at skabe varierede deltagelses- og læringsmuligheder for børnene. Det væsentlige er variationen, samspillet, dynamikken og de løbende skift imellem de forskellige positioner samt samarbejdet mellem medarbejdere i forskellige positioner.”
>
> (Bork 2020, s. 3)

Leg og læring:

Det kan *"have store konsekvenser, når læringsdagsordenen sætter sig for tungt på børns leg. Legens væsen er glæde og frihed, og de facetter risikerer at går tabt, når legen bliver et middel til at opnå specifikke færdigheder"*

(DPU 2019:"Leg i daginstitutioner" s. 33)

Lærerig leg:

- Legen i forgrunden
- Legen for legens egen skyld
- Barnet leger for at lege
- OBS: Respekt for legens væsen

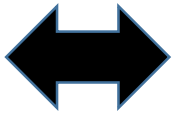

Legende læring:

- Læringen i forgrunden
- Fokus på læring med legens karakter
- Aktiviteter på en legende måde
- OBS: Plads til børnenes perspektiver

(Broström 2018 s. 13 – 15 i "Børns leg og eksperimenterende virksomhed")

Leg, dannelse og børneperspektiver:

Hjem – ud – hjem & Jeg – du - vi

Gennem legen dannes barnet *"til menneske og danner sine måder at forholde sig til andre mennesker og forholde sig åbent til det nye på, hvilket præcis ser ud til at blive vigtigt i fremtiden*"

(Hammershøj 2017, s. 126)

Hjemme

(Ill. fra HCA 1972 s. 16)

Midt inde i blomsten, på den grønne stol, sad der en lille bitte pige, så fin og nydelig, hun var ikke uden en tomme lang, og derfor kaldtes hun Tommelise.

(HCA 1988, s. 44 - 45)

Ude

(Ill. fra HCA 1972 s. 19)

Tommelise sad ganske alene og græd på det grønne blad, for hun ville ikke bo hos den fæle skrubtudse eller have hendes hæslige søn til sin mand. De små fisk, som svømmede nede i vandet, havde nok set skrubtudsen og hørt hvad hun sagde …. (HCA 1988, s. 47)

Hjemme

(Ill. fra HCA 1972 s. 40)

Den lille prins […] blev så glad, hun var den allersmukkeste pige, han endnu havde set. Derfor tog han sin guldkrone af sit hoved og satte den på hendes, spurgte, […] om hun ville være hans kone, så skulle hun blive dronning over alle blomsterne. Hun sagde [….] ja til den dejlige prins […] Et par smukke vinger af en stor, hvid flue […] blev hæftet på Tommelises ryg og så kunne hun også flyve fra blomst til blomst. "Du skal ikke hedde Tommelise!" sagde blomstens engel til hende. "Vi vil kalde dig Maja!" (HCA 1988, s. 55 - 56)

Idéer til pilotprojekt med opstart i efteråret 2021:

- At skabe eventyrlige og legende universer, som børnene kan træde ind i sammen med det pædagogiske personale i deres børnehave, med inspiration fra udvalgte H. C. Andersen eventyr
- Kompetenceudviklingsforløb for hele personalegruppen:
  - Eventyrlig legeworkshop som opstart (3 timer)
  - Vejledning i praksis i dagtilbuddet
  - Reflekterende samtaler i forhold til videooptagelser og praksisfortællinger
  - Eventyrlig og legeworkshop som afrunding (3 timer)
- Projektorienteret tilgang med pædagogiske designs, som er fleksible i forhold til hvad der sker i nuet, og som sætter spor ind i hverdagslivet i øvrigt
- Eventyrlige legeværksteder som magiske mulighedsrum:
  - Kufferter med udvalgte figurer, billeder, genstande, ting og sager i forhold til eventyrene
  - At skabe fortryllende fortællinger med børnene
  - Kreative aktiviteter (tegne, male, kreere, klippe, lime, save, bore, forme, leg med digitale medier …)
  - At gå på eventyr i naturen og udforske verden
  - At understøtte eventyrlige rollelege ude og inde med afsæt i børnenes spor
  - Musik, sang- og bevægelseslege
  - Filosoferende, åbne dialoger

Litteraturliste/links:

- Andersen, H.C. (1972): Børnenes H.C. Andersen. Carlsens forlag. Ill. Svend Otto S.
- Andersen, H.C. (1988): H. C. Andersens eventyr, bind 1. Forlaget Sesam.
- *Bekendtgørelse af lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge* (dagtilbudsloven), LBK nr 1 af 06/01/2020.
- Bom, A.K. (2019): Values in Hans Christian Andersen's fairy tales. I Bertelsen, J.T. og Frandsen, J.N. (red.): *HCA Education – Stories*. Aarhus, Systime.
- Bork, Gitte:
  - *Legefællesskaber og inkluderende legemiljøer i daginstitutioner* (Speciale SDU 2015)
  - *Voksnes legedeltagelse er afgørende for børn i udsatte positioner* (artikel 2020)
  - Kan downloades på UC Viden: https://www.ucviden.dk/da/persons/gitte-bork
- Broström, Stig og Warrer, Sarah Damgaard: *"Børns leg og eksperimenterende virksomhed"* (Dafolo 2018)
- Børne- og Socialministeriet (2018): *Den styrkede pædagogiske læreplan - Rammer og indhold*. EMU. https://emu.dk/sites/default/files/2019-03/7044%20EVA%20SPL%20Publikation_web_1.pdf
- Hammershøj, L. G. (2017): *Dannelse i uddannelsessystemet*. København, Hans Reitzels forlag.
- Legofonden: "*Det mener vi med læring gennem leg"* https://www.legofoundation.com/media/1719/det-vi-mener-med-laering-gennem-leg.pdf
- Nielsen, T. K., Tiftikci, N. & Larsen, M. S. (2013): *Virkningsfulde tiltag i dagtilbud. Et systematisk review af reviews.* Aarhus Universitet, København. https://dpu.au.dk/fileadmin/edu/Forskningsprojekter/FinalSR17.pdf
- Riis, Benedicte (2021): *Tommelise-sangen: https://teachandlearnwithhca.com/*
- Schmidt, Søren (2019): Visuel pædagogisk grundbog. Børn og leg. [Video]. Københavns professionshøjskole. https://www.kp.dk/visuel-paedagogisk-grundbog/
- Winther-Lindqvist, Ditte & Svinth, Lone (2019). "*Leg i daginstitutioner".* DPU [Forskningsoversigt] https://dpu.au.dk/viden/paedagogiskindblik/leg-i-daginstitutioner/